

Naar een geïntegreerde leerlijn voor lezen

Werkboek

Lieven Coppens

Werkdefinitie

Lezen = (technisch lezen + begrijpend lezen + integrerend lezen)^{leesplezier}

Als technisch lezen de **auto** is waarmee we rijden, dan is begrijpend lezen de **weg** die we volgen en integrerend lezen onze **eindbestemming**. Het **landschap** waardoor we rijden is het leesplezier. Dit bepaalt in grote mate of we genieten van onze rit of niet.

Een woordje uitleg:

	Technisch lezen	De onderdelen van de auto moeten in orde zijn: • • • • •
	Begrijpend lezen	→ de weg die je aflegt naar bestemming De staat van de weg is belangrijk: ^{wat weet je al} • moet <u>zinvol</u> zijn! ^{voor kennis activeren!} • teksten die lln. interessant vinden [↑] • • •
	Integrerend lezen	→ en iets mee doen De plaats van de eindstreep is cruciaal: • • • • •
	Leesplezier	Manieren om lezen aangenaam te maken: ^{hangt af v.} de <u>context</u> ^{waarin het gebeurt} • • • • •

Schrijf in het kader hieronder jouw reflecties. Wissel uit met jouw buur.

Enkele belangrijke begrippen

Geschreven taal: In de kleuterleeftijd moeten kinderen leren omgaan met geschreven taal. Vaak hoor je dit benoemen als boekoriëntatie. Daardoor raken ze vertrouwd met verhalen, boeken en de taal die in boeken wordt gebruikt. Ze leren hoe een boek fysiek in elkaar zit (voor- en achterkant, rug, titel, bladzijden, tekst, illustraties, leesrichting van links naar rechts). Ook leren ze begrijpen dat de schrijver van het verhaal altijd een bedoeling heeft en dat de illustraties in een boek personen, voorwerpen en gebeurtenissen voorstellen. Door interactie met de leerkracht en met medeleerlingen over een boek raken ze steeds meer thuis in de opbouw en bedoeling van een verhaal.

Alfabetisch systeem: Onze taal berust op het alfabetisch principe. Dat houdt in dat de klank van een woord overeenkomt met de weergave van deze klank in letters. De lettertekens (grafemen) van ons alfabetisch schrift verwijzen naar klanken (fonemen). Het leren van dit alfabetisch principe heeft een visuele en een auditieve kant. Door te kijken leren kinderen letters te herkennen. Hun eigen naam of een ander woord dat betekenis voor hen heeft helpen hierbij. Daarnaast leren kinderen inzien dat je een uitgesproken klank vast kan leggen in een of meer letters. Het doorgronden van het alfabetisch principe is een voorwaarde voor technisch lezen en schrijven in het eerste leerjaar.

Fonologisch bewustzijn: Het besef dat de gesproken taal uit klanken bestaat en met die klanken kunnen omgaan. Bijvoorbeeld het splitsen van woorden in lettergrepen, het verbinden van lettergrepen tot een woord en het toepassen van eindrijm. De mate van fonologisch bewustzijn blijkt een goede voorspeller te zijn van toekomstige leesprestaties.

Fonemisch bewustzijn: Dit is een gevorderde fase van fonologisch bewustzijn: het besef dat woorden uit fonemen zijn opgebouwd. Fonemen zijn de letterklanken die met onze lettertekens corresponderen. Een signaal voor fonemisch bewustzijn is het herkennen en toepassen van beginrijm. Ook het kunnen opdelen van korte woorden in losse klanken (auditieve analyse) en het samenvoegen van klanken tot een woord (auditieve synthese) wijzen op een ontwikkeld fonemisch bewustzijn van een leerling. Bij het auditief synthetiseren speelt het temporeel ordenen een belangrijke rol. Een leerling kan dan klanken of woorden in een bepaalde volgorde onthouden. De meest complexe auditieve vaardigheid is het bepalen van de klankpositie. Een kind moet antwoord kunnen geven op vragen als: "Wat hoor je vooraan in /vuur/?" Er wordt een beroep gedaan op de auditieve analyse, het temporeel ordenen en de kennis van begrippen als 'vooraan', 'achteraan' en 'middelste'.

Foneem-grafeemkoppeling: Dit houdt in dat klanken (fonemen) corresponderen met letters (grafemen).

Vloeiendheid of vloeiend lezen: Dit is de vaardigheid om met begrip, snel en accuraat en met expressie te lezen. In de Engelstalige vakliteratuur spreekt men hierover vaak als *fluency*.

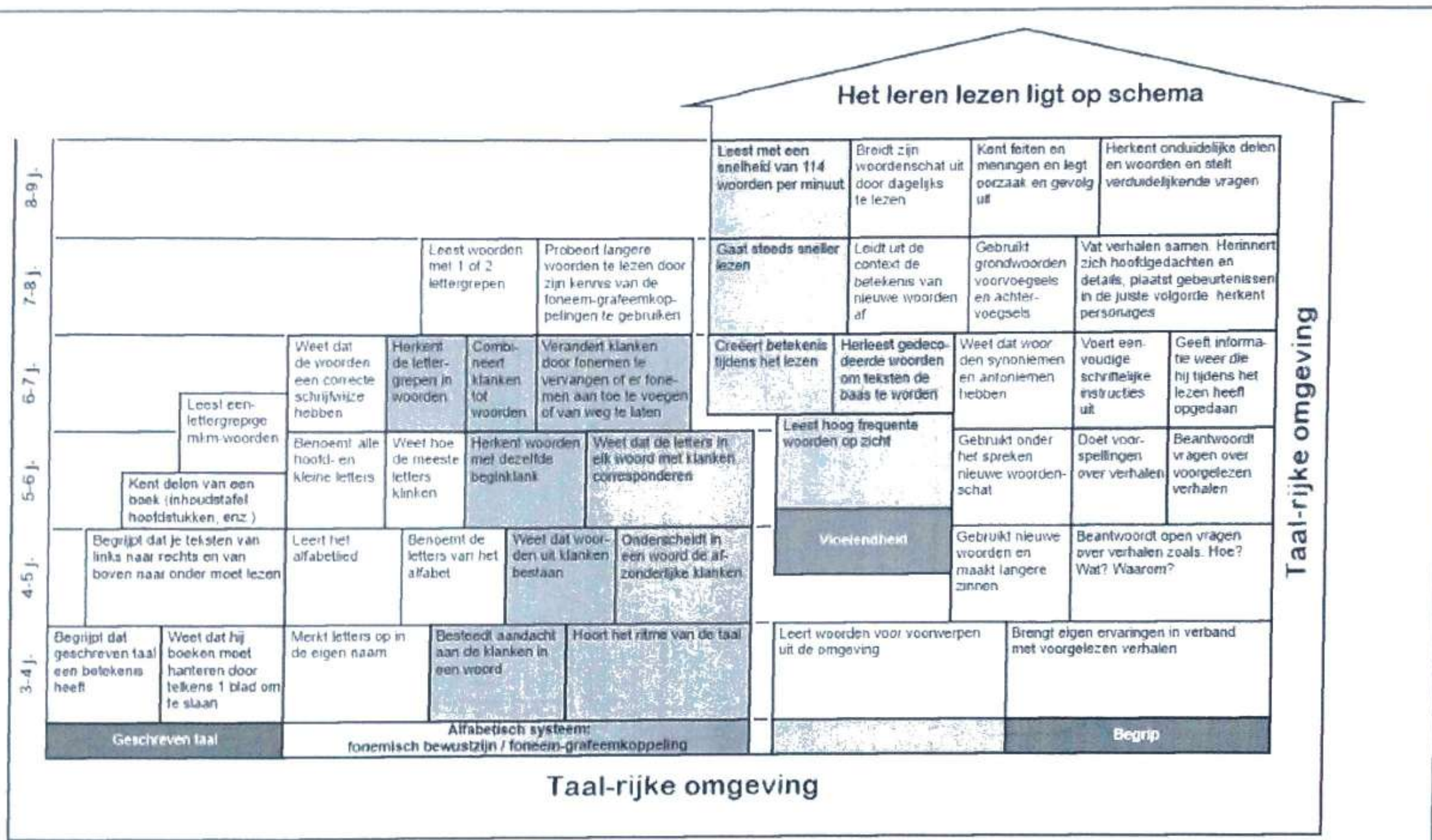
Wat wil je hiervan onthouden?

boekoriëntatie: p. 12

ook uitleggen:
Tijdens avonden: Vleesmethode zit zo in elkaar, houdt daar rekening mee wanneer je leest met je kind leest. Gewoon vragen om 10 min. te lezen is onvoldoende, vertel er ook bij hoe en waarom. MET je kind lezen, niet koken en luisteren wat je kind lust.

VOORLEZEN is heel belangrijk!!

Alles heeft zijn tijd, alles heeft zijn traject

2

Kent delen van een boek (inhoudstafel, hoofdstukken, enz.)

Begrijpt dat je teksten van links naar rechts en van boven naar onder moet lezen

Begrijpt dat geschreven taal een betekenis heeft

Weet dat hij
boeken moet
hanteren door
telkens 1 blad om
te slaan

Uit de Tussendoelen Beginnende geletterdheid:

2. $\mathcal{S}_k$ is not a group if n is

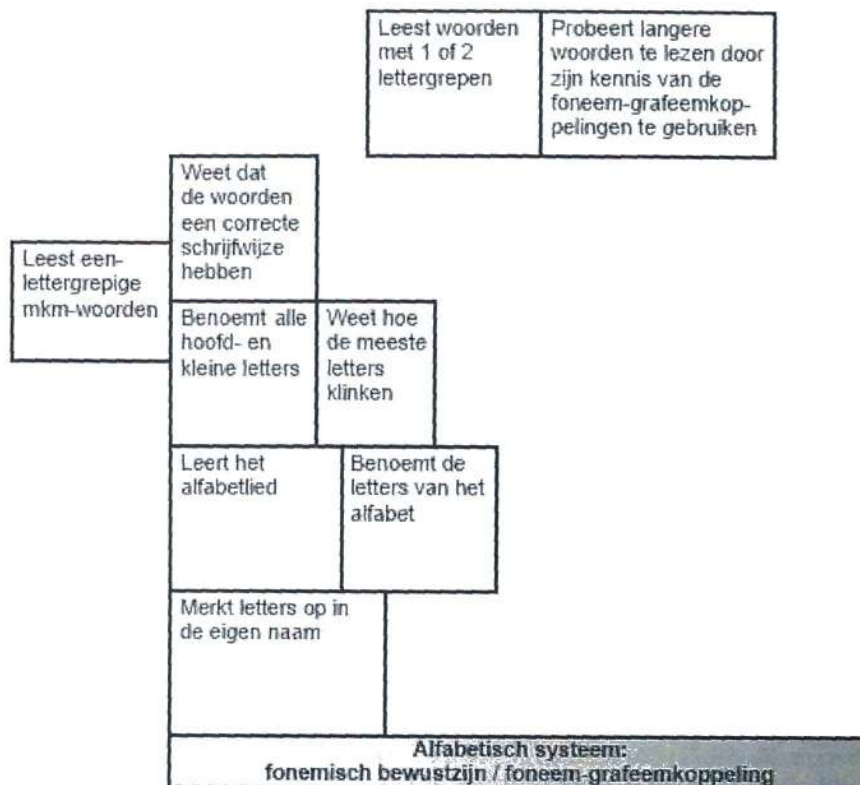
- 1.1 Kinderen begrijpen dat illustraties en tekst samen een verhaal vertellen.
- 1.2 Ze weten dat boeken worden gelezen van voor naar achter, bladzijden van boven naar beneden en regels van links naar rechts.
- 1.3 Ze weten dat verhalen een opbouw hebben.
- 1.4 Ze kunnen aan de hand van de omslag van een boek de inhoud van het boek al enigszins voorspellen.
- 1.5 Kinderen weten dat je vragen over een boek kunt stellen. Deze vragen helpen je om goed naar het verhaal te luisteren en te letten op de illustraties.

Wat doet onze school al?

--

3

Leerlijn foneem-grafeemkoppeling

Wat neem ik hiervan mee?

Wat doet onze school al?

Wat neem ik hiervan mee?

Remediëren v. lezen is meer dan op basis v. AVI-niveau.
Oorzaken ik al verder terug zitten, in KO.

3^e KO: lettermuur: elke letter + geschreven letter + tekening
v. voorwerp (dus... dat met die letter begint (voorhand werken))
(Ook de verklanking v. die letters)! niet {t = tee Ook

meegaven v. d. verklanking a. d. ouders! {k = kaa
Wat doet onze school al?
lees anders moeten "gequalificeerd" zijn! (vb. gepensioneerde collega's)

Grootouders begeleiden NIET de groep v. h. kleinkind!

5

Hiërarchie fonologisch-fonemisch bewustzijn

*herkennen - ontdekken - produceren**Wandologie*

Tweede- & derde kleuterklas

1	Opdelen van zinnen in woorden
2	Opdelen van samengestelde woorden
3	Opdelen van woorden in klankgroepen
4	Verbinden van lettergrepen tot woorden
5	Opzeggen van rijmpjes samen met iemand anders
6	Individueel opzeggen van rijmpjes
7	Herkennen van eindrijm
8	Toepassen van eindrijm

*rijm = belangrijk voor klankbewustzijn
moeilijkste klanken: ui, ue, ij om te
herkennen / horen → rijm is daarvoor
belangrijk*

Eerste leerjaar

9	Herkennen van beginrijm in langgerekte woorden
10	Herkennen van beginrijm in gewoon uitgesproken woorden
11	Toepassen van beginrijm
12	Klinker in een woord isoleren
13	Auditieve analyse op klankniveau
14	Auditieve synthese op klankniveau
15	Letters kunnen benoemen

Wat neem ik hiervan mee?

*"werkmap fonemisch bewustzijn" vooral voor K.O. CPS.
niveau 2^e en 3^e K.O.
↳ Pasklare, uitgeschreven activiteiten*

Wat doet onze school al?

wat betreft "oude" materialen: Als het werkt, dan werkt het!

Blad uit woordportfolio Mariano:

Woord:

Omschrijving:

Tekening:

Nieuwe inzichten:

Niveaus van Woordbegrip.

